

Jędrzej Witkowski

Jak tworzyć w szkole warunki do rozwoju kompetencji uczennic i uczniów?

Rozwijanie kompetencji przyszłości, jeśli ma być skuteczne, powinno być zadaniem dla całej szkoły. Jego podjęcie i wykonanie nie może się odbyć bez aktywnego zaangażowania dyrekcji szkoły i dużej grupy nauczycieli.

Dlaczego warto?

Jest przynajmniej kilka powodów, dla których warto z rozwoju kompetencji uczynić dźwignię rozwoju własnej placówki. Praca nad kompetencjami to:

- przestrzeń do **współpracy nauczycieli**;
- motywacja do poszerzenia **repertuaru** stosowanych w szkole **metod** nauczania i wprowadzenia nowych **praktyk dydaktycznych**;
- szansa spróbowania nowych **form zadań** - np. interdyscyplinarnych – i form organizacyjnych – np. pracowni tematycznych;
- potencjalny **wyróżnik** szkoły na tle innych placówek.

Szczególna rola dyrekcji w pracy szkoły w obszarze kompetencji proinnowacyjnych wynika z kilku czynników:

- klimat panujący w szkole ma szczególne znaczenie dla kształcenia kompetencji;
- potrzeba spójnego oddziaływania nauczycieli;
- potrzeba zdobycia przez nauczycieli nowych kompetencji a więc zaangażowania dyrekcji w ich wspieranie;
- potrzeba zwiększenia elastyczności organizacji zajęć.

Jakie działania podjąć?

Na bazie doświadczeń nauczycieli i wniosków z badań w programie Szkoła dla innowatora sformułowano kilka wskazówek dla dyrektorów:

1. Wyznacz jasny cel związany z rozwojem kompetencji uczniów i pokaż kroki, które można podjąć w ramach jego realizacji

Przykładowy prosty cel to uczenie uczennic i uczniów współpracy. Można w jego doprecyzowanie zaangażować kadrę. Należy upewnić się że cel jest konkretny, zrozumiały dla wszystkich. Następnie należy go przetłumaczyć na konkretne działania wszystkich pracowników szkoły.

2. Zinventaryzuj szkolne inicjatywy. Odciąż nauczycieli od działań, które nie przynoszą korzyści edukacyjnych

Do realizacji tego zadania również warto zaprosić radę pedagogiczną. Przyjrzyjcie się wspólnie kalendarzowi szkolnych imprez oraz liście dokumentów, które powstają w szkole. Zrezygnujcie z działań, które kosztują wiele wysiłku a nie przynoszą istotnych korzyści dla uczniów i szkoły.

3. Zadbaj o tworzenie przestrzeni wspierających procesy edukacyjne i sprzyjających rozwojowi kompetencji

Przestrzeń ma istotne znaczenie dla procesu edukacyjnego, warto z nią pracować. Zainspiruj się innymi szkołami, wykorzystaj dostępne w internecie checklisty do analizy swojej szkoły oraz wnioski z badań dotyczących przestrzeni sprzyjających i utrudniających uczenie. Zaczynaj od przestrzeni sal lekcyjnych, ale nie zapominaj też o przestrzeniach wspólnych – np. korytarzach.

4. Poszerzaj repertuar podejść, metod nauczania i technik pracy nauczycielek

Ważne jest systematyczne poznawanie przez nauczycielki i nauczycieli nowych technik i praktyk np. 15 minut na każdej radzie pedagogicznej. Warto też podejmować z nauczycielami rozmowy o skuteczności metod, które już stosujecie w swojej pracy. Stwórz ofertę doskonalenia dla swoich nauczycieli, aby mogli wybrać, z jakich szkoleń chcą skorzystać. Upewnij się, że po szkoleniu nauczyciele faktycznie eksperymentują z nowymi metodami

5. Wzmacniaj współpracę nauczycielek i nauczycieli

Możesz zaangażować nauczycieli we wspólne planowanie systematycznej pracy nad kompetencjami, (np. poprzez zespół zadaniowy skupiony na umiejętności współpracy). Możesz zaproponować wspólne tworzenie przedmiotowych zadań edukacyjnych i ich doskonalenie lub tworzenie zadań interdyscyplinarnych. Dobrym pomysłem są też wzajemne obserwacje zajęć lub spacerów edukacyjne.

6. Wykorzystaj nadzór pedagogiczny

Nadzór obejmuje również wspomaganie, nie zapominaj o tym. Przeprowadź diagnozę potrzeb swoich nauczycieli, możesz do tego wykorzystać rozmowę na radzie pedagogicznej lub wnioski z pracy zespołów przedmiotowych czy zespołu wychowawczego lub nawet anonimową ankietę. Swoimi działaniami postaraj się odpowiedzieć na zdiagnozowane potrzeby lub zaproponuj nauczycielom skorzystanie ze wsparcia (np. szkoleniowego) poza szkołą.

7. Buduj w szkole klimat sprzyjający rozwojowi kompetencji

Warto podjąć rozmowę o klimacie w szkole. Zadbaj o jakość godzin wychowawczych poprzez wsparcie wychowawców, szkolenia i wsparcie pomocy pedagogicznej. Skutecznie zadziała również integracja wewnątrz klas oraz pomiędzy klasami oraz faktyczne uwzględnienie w programie profilaktyczno-wychowawczym kwestii dobrostanu uczennic i uczniów.

8. Zwiększ elastyczność organizacji zajęć dydaktycznych

Możesz zacząć przełamywać tradycyjny system klasowo-lekcyjny i eksperymentować z innymi formami pracy. W swojej szkole możesz zorganizować: tydzień pracy projektowej, dzień pracy z zadaniami interdyscyplinarnymi, nauczanie blokowe. Możesz też wykorzystać godziny do dyspozycji dyrektora na rozwijanie kompetencji przyszłości (np. w grupach międzyklasowych).

9. Poszukaj dla siebie wsparcia rozwojowego

Zacznij od znalezienia inspiracji. Pojedź do innych szkół – zobacz i zainspiruj się tym, co działa w innych placówkach. Nie zrażaj się także wtedy, gdy w okolicy jesteś jedyną innowatorką lub jedynym innowatorem. Znajdź grupę wsparcia – sieć współpracy dyrektorów lub poszukaj programu szkoleniowego czy mentoringowego.

Więcej informacji:

Czerkawska, Pintal, Witkowski, 2022, *Jak rozwijać kompetencje proinnowacyjne w szkole? Przewodnik i rekomendacje dla dyrekcji*, Centrum Edukacji Obywatelskiej

https://szkoladlainnowatora.ceo.org.pl/wp-content/uploads/2022/11/Przewodnik-i-rekomendacje-dla-dyrekcji_online.pdf

Gorzeńska, Radanowicz, 2019, *Zmiany, innowacje, eksperymenty. W poszukiwaniu inspiracji, Poradnik dla dyrektorów szkół i nauczycieli*, Ośrodek Rozwoju Edukacji <https://www.ore.edu.pl/wp-content/plugins/download-attachments/includes/download.php?id=26041>